

ΠΑΡΑΓΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΝΗΤΕΙΑ

— Η ΔΥΝΑΜΙ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΙ

Από την Δανίαν, την πατρίδα του Νικολάου μας, που σε τόσα πράγματα μπορεί να μας γείνη παραδειγμα, έρχονται δύο ειδήσεις που αποδειχθούν, τόσα καταρθώνει η ένωση. Η πρώτη είδησις αποδέλπει το συνέδριον των καταστηματακων εταιρειών, το πρώτον της Δανίας, που έγινε τις 12/25 Σεπτ. εις την Κοπεγχάγην. Κατ' αυτό υπάρχουν τώρα στην Δανίαν 900 καταναλωτικοί σύλλογοι με 150,000 μέλη και με κεφάλαια από 27—30 εκατομμύρια κορώνες (10—15 εκατομμ. φρ.). Το μεγαλύτερον επιχειρηματικόν ίδρυμα της Δανίας είναι τώρα ο κεντρικός σύλλογος των δανικών ενωτήτων, που χρηματοποιήσει περίσσι καμμιά 25 εκατομμύρια φρ. χρ. Έχει διαθέσιμον ένα κεφάλαιον αποθεματικόν ένα εκατομμύριον φρ. Έχει αποθήκας εις δέκα πόλεις και 300 υπαλλήλους. Έπειτα διατηρεί δική του εργοστάσιον τσιρκίτας, ζάχαρης, κηπουρικήν και εργοστάσιον καθαυδισμού καφέ. Τα βουστάσια παράγουν 150 εκατομμύρια ζα. βούτυρο κάθε χρόνο. Απ' αυτό 1046 είναι εταιρικά, εις τα οποία 148,000 άνθρωποι έχουν μετοχές. Εταιρικά κρησπολιτικά υπάρχουν 27. Δύο άλλα κατασκευάζονται, των οποίων το κεφάλαιον ανέρχεται εις 6 1/2 εκατομμ. κορώνες (9 εκατ. φρ. χρ.). Τον περασμένο χρόνο έσφάγησαν 777,232 χοίροι που άξιζαν καμμιά ξηνηταρική εκατομμ. φρ. χρ. Έπι τέλους υπάρχει έκδομα από τα 1895 μια εταιρία για εξαγωγή αυτών, που έχει 31,000 μέλη και έπούλησε περίσσι αυγά άζιας εξ εκατομμυρίων φρ. χρ. Και όλα αυτά σε ένα τόπο με 2 1/2 εκατ. κατοίκους!

Το ίδιο εταιρικό πνεύμα κυριαρχεί και στη βιβλιοπωλεία. Έγινε τώρα ένας σύνδεσμος, διά του οποίου η Κοπεγχάγη απέκτησε ένα από τα μεγαλύτερα έκδοτικά καταστήματα του κόσμου. Το βιβλιοπωλείον του Gyldendal, το μεγαλύτερον της Σκανδιναβίας συγχωνεύθηκε με την Σκανδιναβικήν Έκδοσιν. Τούτη είναι μια μετοχική εταιρία, κ' η συγχώνευσις έγινε με αυτόν τον τρόπον, ότι ύψώθηκε το μετοχικόν κεφάλαιον εις 3 1/2 εκατ. φρ. χρ. Οι διευθυνταί της νέας εταιρίας είναι ο βιβλιοπώλης P. Jensen κ' ο συγγραφέας Nansen. Τα δυό

βλέπει κανείς τον εργατικό λαό που πάγει κάθε μέρα και ξι δίνει όση ώρα έχει να διαθέσει απ' την εργασία του. Κατά μέσον όρο περισσότερο από τριάντα χιλιάδες μέχρι την εβδομάδα επισκέπτονται την Παναθηναίκα.

Τώρα μπορεί κανείς να πη, πως μπορούμε εμείς να συγκριθούμε με την Αγγλίαν; Βέβαια δεν μπορούμε να συγκριθούμε στα ποσά, μπορούμε όμως και' αναλογίαν να συγκριθούμε με το αίσθημα που σ' εμάς έπληξε στα παλιά τα χρόνια, και τ' αφήσαμε και τώρα.

Ας μη βρούμε αιτία τη φτώχεια μας. Ο Δήμος της Αθήνας έσπευσε να είναι πλουσιότερος από πολλούς Δήμους της Εύρώπης. Γιατί όμως δεν είναι, και πάντα τα φέρνει στα στενά. Το γιατί θα το βρούμε στα κομματικά και πάλι. Αυτή είναι η πληγή που μας τρώγει, και τίποτις καλό δεν μπορεί να προσδέρμη.

Ο τωρινός Δήμος της του τόπου είναι ένας από τους καλύτερους που ποτέ είχαμε, και μπορούσαμε πολλά να περιμένουμε, και θα τα είχαμε αν τον άφηναν ήσυχο να κοιτάζει τη δουλειά του άσχετα από κ' μυστικά άνακατόματα.

Αν οι φόροι επληρώνονταν δίκαια χωρίς επιβροή ροιζοειστών μπορούσαν πολλά να γίνονε στον τόπο. Αν ο νόμος εφαρμόζονταν αυστηρά, όπως συμβαίνει σ' όλα τα πολιτισμένα μέρη του κόσμου θα είμασταν σε πολύ καλύτερη κατάσταση απ' ότι είμαστε τώρα, και δε θα συνέβαιναν τα άτοπα που κάθε μέρα βλέπει κανείς και σ' αυτήν άκόμη την πρωτεύουσα του Κράτους.

Manchester 21 Οκτωβρίου 1903.

K. H.

ΔΥΣΗ

Εξωτική ανθρωπότητα, που γέρνει τώρα
Απλήστη προς το φως, σ' άραιαν δύση
Αγάπης χαμογέλιο δεν σ' άνθισσε
Στα κόκκινα και σιωνικά σου χείλη.

Γλυκναθαίνει τ' όλομυστόν σου στήθος
Ρουφώντας το ήλιοφγγου τα χείλη
—Ω ή χαρά σου της αγάπης τα ρημάδια,
Τώρα που ή ζωή για σε θα κλείτη—

Η μέρα φεύγει άργά, άργά ως θλιμμένη,
Στον ήμερό του θάνατον ο ήλιος σβύνει
Μόνο την άραιότητα γύρω γαλήνη
Δε φάνουν ν' αγγιχίσουν τα πικρά του γέλοια.

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ

αινομένων ότι μεσουρασας το δεικνύον ενάτου κίονος εξηφαν εν Έλλάδι δλκλήρος γενεά άσμάτων αφωδών...

«Ωστε καθόλου δε ή' άπορούσα για τα χιονώδη μήλα. Τα μήλα όμως δεν έχουν πόδια για να τρέχουν. Κάνε άλλο τρέχει λοιπόν. Αξάρνα θυμήθηκα τον Όμηρο που λέει κάπου :

ὕπο τε σπέος ήλασε μήλα,

και κατάλαβα πως τα «χιονώδη μήλα» σημαίνει «χιονώδη πρόβατα».

Αξίος ο μιστός μου.

Και μη νομίζετε ότι είναι μοναδικό αυτό το μαργαριτάρι. Ένα σωρό μπορεί κανείς να μαζέψει. Ορίστε κι άλλο :

Μεγιστάν εκ των εξόγων εν ή γήρυς σου εκήλει.
(Πριγκίπισσα)

γήρυς=φωνή, όμιλία λέξη όμηρική.

Καμκρώστε και τούτο :

τίς ό τα μέλη τρυφερών μιστύλλων βρεφυλλίων ;
(Τό μειράκιον)

μιστύλλων=κομμωτική, λέξη όμηρική.

Όα είχατε όμως περίεργοι να μάζετε και ποιός είναι αυτός ο τίς, ο μιστύλλων ο μακελλάρης. Είναι... ο Θεός. «Ωστε σ' αυτό το στόχο μπορείτε άκόμα να θαυμάσετε την «άβρην γλώσσων» των Αγγέλων, και να θαυμάσετε άπό έναν άδύναμτα ποιητικό.

Νά κ' ένας άλλος όμοιος τίχος :

Δες την χείρα σου φιλιτήη' τα δροσώδη χείλη δός.
(Πριγκίπισσα)

πως :

Απ' όσα είπα παραπάνω, κι από τους βρυκόλακες ού είδατε, θα καταλάβετε βέβαια, ότι ο κ. Ραγκαβής εν είναι όπαδός της άρχης του συμβιβασμού στη γλώσσα καθώς ο κ. Χατζιδάκις, άλλ' από τους άερους υπερμάχους της άδολης καθαρεύουσας, ή σωστότερη' από τους άλλους εκείνους που βλέπουνε—χαρά στα μάτια τους—τόν άδύναμο εξαρχαίτηό της γλώσσας μας, και όνειρεύονται και πιστεύουν πως μια φορά, και σύντομα μάλιστα, ή γλώσσα «παρακάμπτουσα τους σκοπέλους του άπαρεμάρτου, του μέλλοντος, τα μόρια νά, θά, δέν, θα γίνη λίμνη γλώττης μονίμου! και καθεστηκίως (μ' άλλους λόγους θά φησεί), λίμνη περιελουσα εν τώ πυθμένι αυτής τους αμαργδους και σαπείρους της άρχιας, και κατοπτρίζουσα συνάμα τό ήλαρόν στερέωμα της νιοτέρας Έλλάδος,» (ώστε άλλαζε ο ούρανός από τους άρχαίους χρόνους; ίτα με τώρα! μόνο ή γλώσσα δεν πρέπει ν' άλλαζε; κατά τον κ. Ραγκαβή). Το άπόσπασμα' αυτό βρίσκεται στον πρόλογο των Αγγέλων, δηλ. στη γλωσσική όμιλία που κανε ο κ. Ραγκαβής στον «Παρνασσό» στη 90. Πολλά όμως παρακατα έχει αυτός ο πρόλογος, που θυμίζει με τη λογική του, την έπιστήμη του, και τίλλα του προτερήματα τον πρόλογο—τι σύμπτωση—τόν αρητρικόν λό-

έκδοτικά ίδρυματά έλεγαν, ότι με τον μεγάλο ανταγωνισμόν θα έχάνονταν μεγάλα κεφάλαια, ενό δια της συνεργασίας με ένωμένα δυνάμεις έλπίζον να ενεργούν για το καλό της φιλοσοφίας και της βιβλιοπωλείας, ίσως και των συγγραφέων. Αφού ο κενόρριος σύνδεσμος περιέχει πάντα έκδοτικά καταστήματα, όλα ή δανική φιλοσοφία κ' ένα μεγάλο μέρος της νοσηγικής θά ένοση σ' ένα βιβλιοπωλικό συνεταρισμό.

D*

ΠΕΖΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΧΤΡΟΙ ΩΣ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Αν οι παλιοί πως ήταν φίλοι άκόμα σ' τον καιρό τους οι ό ο σημαντικοί έχτρεμένοι, άταίριαστοι γειτονία. Τότε το χωριό ήταν ήτρο νύφαντο. Το δάσος όμως μείκονταν σ' την πιο άντρικία άνθή του.

Μέσ' των άντρών την άγκαλιά, σ' των ίσκιων τα ήλιώχατα τ ήλιονα, ζούσε και το χωριό σάν άνουαρι δεντρού μαζί με τ' άλλα άδύναμτα.

Σιγά και ταπεινά το χωριό άρχισε να μεγαλώνη, παίρνοντας από το δάσος το μεγαλωμά του. Κι αυτό, γίγαντας άγαθός, νόμος άφινε να του φεύγη λίγη λίγη ή δύναμή του. Όμως αύλαγε έστεργή και την έκδική του.

Την καλωσύνη και την περιφάνεια τί νόμιζε γι' άδύναμτα το χωριό. Κι άπάνω σ' ό,τι έτρωγε γιατί πενούσε, έκοβε από το δάσος και σκορπούσε με τη χορά μονίμη να βλέπει νεκρά τα κι μμάτια του έχτρου του γίγνα του.

Όσο έτρωγε, τόσο άξινε κ' ή άρεσή του. Μέσα του βρυκόλακαζαν οι ζωντανά χυμοί, που από το δάσος βύζανη, και γύρευαν κι' αϊτοί να πιούν άλλους χυμούς περ' υιοίς και να χορτάσουν.

Αξάρνα το δάσος άκουσε του ήόδου την τρομάρα να ξυπνήη σ' τα όστικά του. Κι άρχισε να φεύγη μακριά από το χωριό. Σέρνονταν σιγά με βήμα άπι σταμένο, κι άφινε της έρημιάς τη συντροφιά γι' άχνάρι του τριγύρω σ' το χωριό. Κ' έσπερνε την έκδική του πίσω του.

«Ω, να το δάσος τώρα, που χλωμό φεύγει κι' ό κόμα φεύγει! Και να και το χωριό, που ψυχασέρνει σ' ο ριζοκαμένη, άνυδρη καλάμιά!

Θωρείς, μου είπαν οι παλιοί, τα βήματα του Χάρου τυπωμένα σ' το χρώμα τ' άγρονου, που περιζώνει το χωριό; Νά τος κι' ο Χάρος, πρόβαλε και φτάνει!

Θωρείς άκόμα και το δάσος σ' άνικμένο στρατόμα, σ' τα στόχτη βυτημένο, ν' άνηφορίζη το

γών» του «σκαπνέως των έλληνικών γραμμάτων». Έχουν πολλές όμοιότητες μεταξύ τους οι δυό αυτοί πρόλογοι. Και ο ένας και ο άλλος είναι γιομάτοι παραβολές και εικόνες, βρισές για τη γλώσσα μας και άνοησίες. Δε θα πώ τίποτα για αυτές. Μόνο για να μη μένε: παραπονεμένος κι ο πρόλογος παρών κι απ' αυτόν εν' από τα άμέτρητά του μαργαριτάρια κ... το και εγώ άποτελεί χασμωδιαν, το κίγώ άσφύητον άρχαίσιμόν, το κ' εγώ άληθής Έλληνας (!) άσκοπομένον του σώματος της λέξεως και μενούστης μόνον της κεφαλής των τριών δε τούτων κακόν προκειμένων προτιμώμεν πάλιν την χασμωδιαν (το άποθέταμε) ήν ήνείχοντο και οι άρχαίοι ως εκ της άφρονίας των εν τη έλληνική φωνηέντων (!!!!!!!...).

Τί να πρωτοθαυμάσει κανείς εδώ; Την εύφρολογία του συγγραφέα για το κ' εγώ, την προσέμηση της χασμωδίας, το βάθος των σκέψών του, τη μαθηματική λογική του, την «ως εκ της άφρονίας των εν τη έλληνική φωνηέντων» χασμωδιαν της «περικαλλεστέρης γλώσσης εξ ύτων ήνθησαν εις άνθρώπινα χείλη» την άνοχήν και άντοχήν των άρχαίων, ή να θαυμάσει κανείς το σέβας του κ. Ραγκαβή προς τους άρχαίους, την περιφρόνηση του προς την σύφωνα, την «μακαρίαν άπλόγηταν» για να πιστευει χωρίς την παρακινή άμφιβολία ότι το «και εγώ» άποτελούσε και στην άρχαία χασμωδία: (άκολουθεί)

* Βλέπε πρόλογο «Αγγέλων».

